

Хан Хуйюнь

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Поняття «компетентнісний, особисто орієнтований підхід» в наш час стало знаковим в процесі масштабної перебудови загальної середньої освіти. Багаторічна практика свідчить, що організація освітнього процесу лише за допомогою традиційних технологій не може привести до набуття школярами ключових, міжпредметних та предметних компетентностей. Тому потрібна докорінна модернізації всієї роботи закладів загальної середньої освіти в напрямку її технологізації.

Сучасна ситуація дає педагогові велику свободу у використанні нових підходів, розробці та використанні новітніх продуктивних педагогічних технологій, які суттєво сприяють всебічному розвитку школярів. Реалізація в Україні Концепції НУШ, прийняття нових законів про освіту вимагає від навчальних закладів більш високих освітніх результатів. Практика доводять, що досягти таких результатів можна тільки при використанні сучасних педагогічних технологій. Ефективність використання цих технологій в освітньому процесі також підтверджена дослідженнями багатьох авторів (В. Андрєєва, В. Беспалько, М. Кларін, О. Лобової, В. Пітюкова, О. Ростовського, Г. Селевко, В. Сластенина та ін.).

Відомо, що ідею про технологізації освітнього процесу висловлював ще Я. А. Коменський майже 400 років тому. Він закликав зробити навчання «технічним»,

тобто таким, щоб все, чого навчають, мало успіх. За кордоном, перш за все в США, інтерес до освітніх технологій виник в середині ХХ століття, коли з'явилися перші програми аудіовізуального навчання, тобто навчання з допомогою технічних засобів. Отже, термін «освітні (педагогічні) технології», що з'явився в 1960-х роках ХІХ століття, означає побудову освітнього процесу з гарантованим результатом.

В наш час у зарубіжної та вітчизняної наукової літератури є декілька сотень визначень даного поняття. Узагальнене уявлення про педагогічної технології закріплено в документах ЮНЕСКО: це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти.

Аналіз робіт В. Беспалько, М. Кларін, Г. Селевко, Д. Чернілевський дозволяє зробити висновок про те, що педагогічна технологія пов'язана з системним підходом до освіти, охоплює всі елементи педагогічної системи: від постановки цілей, проектування, практичної організації всього освітнього процесу і перевірки його ефективності.

Сьогодні багато шкільних вчителів різних навчальних предметів використовують різноманітні педагогічні технології і завдяки тому демонструють високі та стабільні результати. Однак велика кількість вчителів музичного мистецтва в основному працює традиційно. Використання продуктивних педагогічних технологій на уроках музичного мистецтва може сприяти постановці загальної музичної освіти школярів на більш високому рівні. Пропонуємо педагогам-музикантам

низку педагогічних технологій, які успішно застосовують найкращі учителі.

1. Технологія формування музичного сприйняття пронизує всі види музично-практичної діяльності школярів. Сприйняття музики найбільш повно формується в процесі використання методики інтонаційно-образного і жанрово-стильового аналізу музичних творів, до яких зверталися в різні часи Б. Асаф'єв, В. Медушевська, Д. Кабалевський, О. Ростовський, Л. Школяр та ін. При використанні даної методики вчителю необхідно включати виявлення жанрових ознак: пісенність, танцювальність, маршовість; характерних рис стилю (епохального, національного, індивідуального); досвід спостереження за розвитком інтонації в різноманітних формах музики; усвідомлення сенсу інтонації в змісті творів (епічних, драматичних, ліричних). Вчителю необхідно також формувати у школярів установку на позитивне сприйняття музичного твору за допомогою різноманітних факторів: організаційних (слухати музику в тиші, як у концертному залі) і методичних (слово вчителя, актуалізація музичного досвіду дітей, включення різного роду асоціацій).

2. Технології формування культури співу. У процесі відродження традицій вітчизняного хорового співу вчителя музики стали активніше використовувати методики розвитку слуху і голосу, включаючи авторські методики М. Глінка, Ф. Колесси, М. Леонтовича, В. Ємельянов, Г. Струве та ін. При цьому використання сучасних технологій (наприклад, спів під фонограму) не повинно замінювати живого звучання дитячих голосів. Важливим напрямком роботи вчителя при освоєнні

технологій розвитку культури співу школярів є рефлексія, яка пов'язана з оцінкою та самооцінкою якості виконання пісень, ступеня розвитку вокально-хорових навичок учнів. До критеріїв оцінки відносяться виразність емоційність виконання, інтерес до співу, усвідомлення змісту та засобів музичної виразності твору, розвиток основних співацьких навичок тощо.

3. *Технології інструментального музикування.* Використання найпростіших музичних інструментів в процес виконання музичних творів, освоєння техніки гри на ритмічних, звуковисотних, духових інструментах тощо, детально розроблено в світовій та вітчизняній музично-педагогічній літературі, починаючи від К. Орфа, й до учителів музичного мистецтва нашого часу.

4. *Технології організації рухової активності та музично-педагогічних ігор.* Серед них – зв'язок з рухами людини в народній музиці, пластичне втілення музичних образів; застосування музично-рухових вправ для фізичної розрядки школярів; використання вільного диригування; імітація гри на музичних інструментах; пластичне інтонування; інсценування, «розігрування» фольклорних зразків тощо.

5. *Технології розвитку асоціативно-образного мислення школярів.* Базуються на інтеграції музики з іншими видами мистецтва: літературою, образотворчим мистецтвом, музикою, кіно, театром. Інтеграція мистецтв дає можливість освоювати мову музики на основі виявлення його «подібності та відмінності» з мовою інших мистецтв. Традиційно виділяються такі загальнохудожні категорії як образ, інтонація, жанр, стиль музики. Асоціативно-образні зв'язку музики з іншими видами мистецтва виявляються при активному

використанні методу «тотожності і контрасту» (Б. Асаф'єв), «подібності та відмінності» (Д. Кабалевський) тощо.

6. *Проектні технології*, які набувають сьогодні широке використання на уроках музичного мистецтва тому, що відіграють важливу роль в процесі загальної музичної освіти як засоби розвитку пізнавальної інтересів школярів в даній галузі. До них відносяться колективні, групові, індивідуальні форми підготовки і захисту проектів. Проектна діяльність учнів може виступати як форма проміжного та підсумкового контролю засвоєння навчального матеріалу з предмету.

7. *Інформаційно-комунікаційні та мультимедійні технології* в даний час широко використовуються як на уроках музичного мистецтва, так й в позаурочній музично-естетичної діяльності. Застосування даних технологій в загальній музичній освіті школярів є одним з самих перспективних напрямків її модернізації. До того ж, дані технології викликають у школярів підвищений інтерес та суттєво впливають на мотивацію учнів.

Таким чином, формування музичної культури школярів, набуття ними відповідних компетентностей напряму залежить від оволодіння учителями музичного мистецтва сучасними музично-педагогічними технологіями, розповсюдженими у світі.